

Tătaru Mugurel-Mihai

Masterand, Drept privat aprofundat

Facultatea de Drept, Universitatea din București

Master, Droit privé approfondi

Faculté de Droit, Université de Bucarest

Master, Advanced Private Law

Faculty of Law, University of Bucharest

**Obligația de conformitate a bunului vândut. Privire asupra noului Cod civil român
L'obligation de conformité de la chose vendue. Regard sur le nouveau Code civil roumain
The obligation of conformity of the sold item. Overview of the new Romanian Civil Code**

Rezumat

În vechiul Cod civil român, vânzătorul unui bun avea două obligații principale: să predea bunul și să-l garanteze pe cumpărător pentru vicii și evicțiune. Corelativ primei obligații, în doctrină și jurisprudență a apărut noțiunea de *conformitate*, văzută ca o lipsă de identitate între lucrul predat și cel vândut. Noul Cod civil, fără a se referi în mod direct la obligația de conformitate, îi conturează domeniul de aplicare, sancțiunea și termenul de invocare. Prevederi exprese referitoare la obligația de conformitate se găsesc în Propunerea de Regulament privind o legislație europeană comună în materie de vânzare din octombrie 2011.

Principala problemă rezidă în aceea că distincția între neconformitate și vicii ascunse este de multe ori dificilă, mai ales întrucât domeniul viciilor ascunse a fost extins și în ipoteza în care viciile micșorează valoarea bunului (deși acesta poate fi întrebuințat). Totodată, noul Cod civil prevede că regimul viciilor ascunse este aplicabil și în cazul în care bunul vândut nu corespunde calităților convenite în contract. Alte probleme apar în cazul termenelor de invocare a neconformității, expres reglementate de noul Cod civil.

Cuvinte cheie: contract de vânzare-cumpărare, obligația de predare, conformitate, vicii ascunse, garanție, prescripție

Résumé

Dans l'ancien Code civil roumain, le vendeur d'une chose avait deux obligations principales: la délivrance de la chose et la garantie contre les vices et l'éviction. Correspondant à la première obligation, la doctrine et la jurisprudence ont créé la notion de *conformité*, vue comme un manquement d'identité entre la chose délivrée et celle qui a été vendue. Le nouveau Code civil, sans mentionner expressément l'obligation de conformité, dessine son domaine d'application, la sanction et le terme dans lequel la non-conformité peut être invoquée. Des dispositions expresses sur l'obligation de

conformité peuvent être retrouvées dans la Proposition de Règlement sur une législation européenne commune en matière de vente du mois d'octobre 2011.

Le problème principal réside dans ce que la distinction entre la non-conformité et les vices cachés est bien des fois très difficile, surtout que le domaine des vices cachés a été étendu à l'hypothèse où les vices diminuent la valeur de la chose vendue (même si celle-ci peut être utilisée). De plus, le nouveau Code civil prévoit que le régime des vices cachés est applicable dans le cas où la chose vendue ne correspond pas aux qualités convenues dans le contrat. D'autres problèmes apparaissent quant aux délais de prescription, expressément réglementés par le nouveau Code civil.

Mots-clé: contrat d'achat-vente, obligation de livraison, conformité, vices cachés, garantie, prescription

Abstract

In the previous Romanian Civil code, the seller of an item had two main obligations: to deliver the item and the guarantee for flaws and eviction. Corresponding to the first obligation, the legal literature and the case law have created the notion of *conformity*, seen as a lack of identity between the item delivered and the one which was sold. The new Civil code, without expressly mentioning the obligation of conformity, regulates its domain, its sanction and the prescription term. Express provisions can be found in the Proposal for a Regulation on a common European sales' law of October 2011.

The main issue is that the distinction between non-conformity and hidden flaws is usually very difficult, especially that the domain of hidden flaws was extended to the hypothesis where the flaws diminish the value of the sold item (although the item can be used). Moreover, the new Civil code provides that the regime of hidden flaws is also applicable if the sold item does not correspond to the qualities convened by the parties. Other problems appear regarding the prescription terms, expressly regulated by the new Civil Code.

Key words: sale-purchase agreement, conformity, hidden flaws, guarantee, prescription

I. Considerații introductive

Noțiunea de *conformitate* a bunului vândut nu este una recentă. Vechiul Cod civil îngloba în cadrul obligației de predare, anumite îndatoriri ale vânzătorului referitoare la obiectul predării. Se prevedea astfel că, vânzătorul era obligat să predea lucrul vândut *în măsura determinată prin contract* (art. 1326 vechiul Cod Civil¹). În cazul unui lucru individual determinat și existent în momentul încheierii contractului, acesta trebuia predat *în starea în care se afla la momentul încheierii vânzării* (art. 1324 vechiul Cod Civil²), iar în cazul bunurilor de gen și viitoare, *în cantitatea și calitatea ori alte*

¹ Art. 1324 din vechiul Cod civil reia în mod fidel art. 1614 din Codul civil francez, potrivit cu care: „*La chose doit être délivrée en l'état où elle se trouve au moment de la vente. Depuis ce jour, tous les fruits appartiennent à l'acquéreur.*”

² Și art. 1326 din vechiul Cod civil este inspirat din Codul civil Napoleon. Astfel, potrivit art. 1616: „*Le vendeur est tenu de délivrer la contenance telle qu'elle est portée au contrat, sous les modifications ci-après exprimées.*”

criterii determinate prin contract (mostre, eșantioane, standarde etc), fiind aplicabile regulile generale referitoare la condițiile plății (art. 1100-1103 vechiul Cod civil)³.

La nivel internațional, obligația de conformitate este expres reglementată în Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri, încheiată la Viena 11 aprilie 1980⁴ care stabilește, în art. 35-44, condițiile în care un bun este considerat conform și obligațiile care incumbă deopotrivă vânzătorului și cumpărătorului, în caz de sesizare a neconformității.

De asemenea, Directiva 1999/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind anumite aspecte ale vânzării de bunuri de consum și garanțiile conexe, din 25 mai 1999, transpusă în legislația națională prin Legea 449/2003 privind vânzarea produselor și garanțiile asociate acestora, precizează foarte clar obligația vânzătorului de a livra consumatorului bunuri conforme cu contractul de vânzare, stabilindu-se totodată și drepturile consumatorului în cazul nerespectării acestei obligații de către vânzător.

Se observă că, la nivel internațional, noțiunea de *conformitate* este expres prevăzută, fiind tratată în mod distinct în cadrul obligațiilor vânzătorului. În aceeași structură se încadrează și recenta Propunere de Regulament privind o legislație europeană comună în materie de vânzare, emisă la 11.10.2011, care stabilește, printre obligațiile principale ale vânzătorului, și pe aceea a asigurării că bunurile sau conținutul digital sunt în conformitate cu contractul (art.91 lit. c), alocându-se, de asemenea, o secțiune separată detalierii acestei noțiuni (art.99-105).

Față de vechea reglementare, Noul Cod Civil aduce îmbunătățiri substanțiale în ceea ce privește *obligația de conformitate* care incumbă vânzătorului, nefolosind însă, în mod expres, termenul. Cu toate acestea, o serie de articole, în principal din materia contractului de vânzare și din materia prescripției extinctive conturează un regim similar celui adoptat de legislația internațională în privința noțiunii de *conformitate*.

Despre influența regimului asupra calificării: acesta ar putea fi subtitlul prezentului studiu care aduce în atenție, în cazul contractului de vânzare, obligația vânzătorului de a transmite un bun conform cu prevederile legale sau contractuale, după caz.

Altfel spus, care ar putea fi, din punct de vedere juridic, răspunsul la unele întrebări strâns legate de nemulțumirea cumpărătorului față de lucrul cumpărat. Poate fi vorba de insatisfacția creată de un lucru care nu se potrivește cu ceea ce scrie în contract sau de un lucru care nu funcționează așa cum ar fi dorit cumpărătorul. Sau poate cumpărătorul s-a înșelat asupra lucrului pe care și-l dorea ori a fost înșelat de vânzător. Mai mult, lucrul cumpărat este periculos pentru cumpărător sau pentru persoanele din jurul său etc.⁵

II. Domeniul de aplicare a neconformității

Printre obligațiile vânzătorului, alături de obligația de a transmite proprietatea și de obligația de garanție contra evicțiunii și contra viciilor, Noul Cod civil prevede în art. 1672 și *obligația de predare* a bunului.

Regimul predării este reglementat în două locuri în actualul Cod, o dată fiind legiferat în materia reglementării plății (art. 1485, 1491, 1494, 1495), un alt loc fiind în materia contractului de vânzare (art. de la 1685-1694).

Totodată, potrivit art. 1483 NCC, obligația de a strămuta proprietatea implică și obligația de a

³ A se vedea *Francisc Deak*, Tratat de drept civil. Vol. I. Vânzarea-cumpărarea. Schimbul, Ediția a IV-a actualizată de Lucian Mihai și Romeo Popescu, Editura Universul Juridic, 2006, p.95.

⁴ Denumită în continuare Convenția de la Viena din 1980.

⁵ A se vedea *Ionuț Florin Popa*, Conformitatea lucrului vândut, Ed. Universul Juridic, 2010, p. 15.

preda lucrul. Se poate observa că există o strânsă legătură între obligația de a transmite proprietatea și obligația de a preda bunul, legătură care se manifestă atât la nașterea cât și la executarea celor două obligații.

În ceea ce privește obligația de predare, sunt relevante prin prisma prezentei analize, art. 1690 și 1691 N.C.civ care fac vorbire despre *starea bunului vândut* și despre *dezacordul asupra calității*. Astfel, se prevede, în alin. 1 al art. 1690, că bunul trebuie să fie predat *în starea în care se afla la momentul încheierii contractului*. Totodată, în privința viciilor aparente, art.1690 din N.C.Civ. instituie un termen foarte scurt de la predare în care cumpărătorul poate sesiza nerespectarea anumitor caracteristici ale bunului, depășirea acestui termen decăzându-l pe cumpărător din dreptul de a cere despăgubiri pentru vicii aparente. Se pune problema: ce înseamnă termen scurt? Atunci când părțile stabilesc un astfel de termen, trebuie să țină cont ca acesta să fie suficient pentru a permite cumpărătorului analizarea atentă a bunului, putând prin urmare să stabilească un termen oricât de lung, dar nu prea scurt. Altfel, în lipsa unei convenții în sensul stabilirii termenului, se va aprecia de la caz la caz.

Cumpărătorul este obligat să verifice aceste aspecte în momentul preluării, iar în cazul în care această verificare relevă neconformități, el trebuie să le comunice imediat vânzătorului. În cazul în care cumpărătorul nu a semnalat neconformități, bunul se consideră a fi fost predat conform.

Se impune o distincție între bunurile individual determinate și bunurile de gen. Pentru bunurile individual determinate se poate face aplicarea art.1231 N.C.Civ , iar pentru bunurile de gen, a art. 1486 N.C.Civ. Exceptând calitățile stabilite prin contract, bunurile individual determinate trebuie să aibă aceeași calitate pe care o avea la încheierea contractului, iar bunurile de gen trebuie să aibă o calitate medie.

Prin urmare o primă caracteristică a conformității este corespondența între bunurile prevăzute în contract și bunurile predate.

În Propunerea de Regulament privind o legislație europeană comună în materie de vânzare se constată existența a două obligații distincte în legătură cu obligația de predare: obligația de livrare (care are în vedere: locul, timpul și obiectul) și obligația de conformitate. În legislația națională, diferența constă în faptul că, în N.C.Civ. obligația de predare implică atât obligația de livrare cât și obligația de conformitate, prin urmare nu există două obligații distincte.

Așadar, într-o singură privință N.C.Civ. se îndepărtează de concepția europeană, tratând conformitatea ca pe un aspect al predării. Corespondența între modul în care obligația de predare este prevăzută în contract și modul predării reprezintă, în fapt, conformitatea.

Există neconformitate atunci când bunul predat nu e cel care a fost convenit prin contract. Totodată, există neconformitate și când bunul nu e conform cu norme administrative (de securitate, sanitare etc.). Astfel, un bun în stare de folosință trebuie să fie conform cu normele aplicabile. Dacă bunul predat nu e conform cu destinația pe care cumpărătorul dorește să i-o dea, dacă această destinație particulară a intrat în sfera contractuală, aceasta reprezintă o neconformitate în raport cu contractul.

Domeniul neconformității este cu atât mai întins cu cât contractul de vânzare descrie lucrul vândut și indică în mod precis ceea ce așteaptă cumpărătorul. Ori de câte ori există o diferență între lucru și indicațiile exprese sau implicite din contract, cumpărătorul are dreptul să invoce neexecutarea obligației de predare. Această diferență poate fi de ordin calitativ sau cantitativ. Ea poate fi și de ordin estetic. Rezultă că nu contează, în principiu, dacă bunul predat prezintă anumite avantaje față de bunul dorit.⁶

1. Neconformitate și viciu

⁶ A se vedea *Thomas Canfin*, *Conformité et vices cachés dans le droit de la vente*, Publibook, 2010, p. 15.

O problemă interesantă este aceea de a ști dacă viciul ascuns intră sau nu în noțiunea de neconformitate.

Potrivit vechiului Cod civil, un viciu ascuns nu putea fi decât o deficiență care împiedica sau diminuea folosința bunului potrivit destinației sale. N.C.Civ. extinde noțiunea de viciu și la neconformitatea dintre bunul asupra căruia s-a convenit și bunul care a fost predat care diminuează valoarea bunului. Astfel, potrivit art. 1707 alin. 1 N.C.Civ., vânzătorul garantează contra oricăror vicii ascunse care fac bunul vândut impropriu întrebuințării la care este destinat sau care îi micșorează în asemenea măsură întrebuințarea sau valoarea încât, dacă le-ar fi cunoscut, cumpărătorul nu ar fi cumpărat sau ar fi dat un preț mai mic. Așadar orice neconformitate care se repercutează asupra valorii bunului este viciu ascuns.

Art. 1714 N.C.Civ. extinde regimul aplicabil viciilor ascunse și situațiilor în care se constată că bunul vândut nu corespunde calităților convenite de părți. Deci, în acest caz, se va putea face o distincție între existența unor vicii ascunse ale bunului și lipsa calităților convenite de părți care, deși supuse aceluiași regim, nu comportă identitate. Astfel, se poate susține că, în timp ce viciul afectează însăși funcționalitatea bunului sau îi scade valoarea acestuia, lipsa unor calități convenite nu se traduce neapărat prin vicierea bunului, acesta putând funcționa normal sau nefiind inferior valoric.

Se poate considera, totodată, că viciul ascuns ține de noțiunea de neconformitate, între aceste instituții existând un raport de la special la general. De aceea garanția contra viciilor ascunse devine un fel de normă specială derogatorie față de garanția de conformitate aferentă obligației de predare, diferența fiind că, dacă neconformitatea este aparentă se aplică dispozițiile privitoare la predare, iar dacă neconformitatea este ascunsă se aplică dispozițiile din materia viciilor ascunse. Esențial pentru viciile ascunse este ca neconformitatea să existe la momentul predării, să nu fie prevăzută în contract și să nu poată fi sesizată la momentul predării de către o persoană diligentă.

S-a considerat, în doctrină, că neconformitatea nu se apreciază în raport de caracterul impropriu al lucrului vândut de a fi folosit potrivit cu destinația sa normală. Neconformitatea constă în nesatisfacerea condițiilor exprimate în contract. Simpla prezență a unui viciu, care face lucrul impropriu destinației sale normale, atrage aplicarea regimului garanției pentru vicii, ceea ce i-a făcut, după cum am arătat, pe unii autori să afirme că garanția pentru vicii ascunse este o lege specială care derogă de la legea generală privind predarea conformă care o înglobează. O parte a doctrinei a considerat însă că această opinie este eronată întrucât, dincolo de cauzele insatisfacției cumpărătorului, natura și funcția celor două obligații (de conformitate și de garanție contra viciilor) diferă în totalitate.⁷

În același sens, Curtea de casație franceză a definit viciul ascuns ca un defect care face bunul impropriu cu destinația sa normală. Ceea ce trebuie reținut din această definiție este că viciul face referire la destinația normală a bunului. Viciul nu se referă decât la lucru. Este un accident, un element care afectează destinația normală, teoretică a lucrului. Viciul, privit ca un accident, face obiectul unei obligații de garanție, adică a unei obligații unde ideea de culpă este exclusă. Afectând destinația normală, garanția pentru vicii este transmisă dobânditorilor viitori. Din contră, obligația de predare conformă vizează să sancționeze vânzătorul care a predat un lucru care nu satisface exigențele contractului. Dar această insatisfacție nu rezidă într-un accident, într-un element structural defect al bunului, ci în neexecutarea obligațiilor vânzătorului, oricare ar fi calitatea bunului. Neconformitatea se referă la caracterul impropriu al bunului în ceea ce privește destinația sa de a satisface exigențele contractuale. Un bun poate fi așadar atins de un viciu și totodată, după ce a fost reparat, să nu răspundă exigențelor contractuale.

În această concepție, distincția între acțiunea pentru neconformitate și acțiunea pentru vicii ascunse pare, la o primă vedere, destul de evidentă. Vânzătorul are, potrivit Codului civil, obligația de

⁷ A se vedea „Points difficiles de droit civil : La distinction entre erreur, vice caché et non conformité dans la vente”, articol disponibil online la (<http://jurisfac.chez.com/prive/civil/plcivil3.htm>), vizitat la 23 martie 2012.

predare a lucrului și pe cea de a garanta liniștită folosință. Neconformitatea ține de prima obligație, întrucât dacă bunul predat nu este conform cu acela asupra căruia părțile au convenit, predarea nu este conformă, iar vânzătorul este în culpă. Garanția pentru vicii ascunse survine după predarea bunului, dacă acesta prezintă un defect care îi face utilizarea normală imposibilă. Una dintre condiții pentru acțiunea în garanție pentru vicii ascunse este ca viciul să nu fie aparent, întrucât dacă era aparent, se prezumă că a fost acceptat de cumpărător; viciul nu poate deci să se reveleze la o primă vedere, fiind necesară o perioadă pentru utilizarea bunului pentru ca viciul să apară.

Neconformitatea sancționează așadar diferența între lucrul „comandat” și lucrul predat, indiferent dacă acesta este afectat sau nu și de vicii; garanția pentru vicii ascunse sancționează existența unui defect care face bunul impropriu folosirii lui, chiar dacă caracteristicile bunului în absența defectului erau conforme cu cele prevăzute în contract⁸.

Conformitatea se apreciază prin raportare la obiectul descris în contract și a caracteristicilor descrise de părți. Astfel, în cazul cumpărării unui lucru nou, cumpărătorul poate refuza predarea unui lucru care nu este nou (*second hand*)⁹, indiferent dacă acesta funcționează normal sau nu; el poate de asemenea să refuze un lucru diferit de cel cumpărat¹⁰ sau care prezintă particularități, chiar estetice, diferite de cele prevăzute de contract¹¹.

De asemenea, nu este conform apartamentul a cărui dispunere este diferită de cea care figurează în schițele atașate contractului¹², nici automobilul, chiar nou, fabricat într-un an anterior celui prevăzut în contract¹³.

Este vorba deci de neconformități obiective (an, culoare, dispunere, materie, putere a unui calculator, de exemplu) și nu de defecte, vicii sau de defecte de funcționare. Un lucru neconform poate să funcționeze perfect sau să fie utilizat în scopul lui normal. Tot astfel, un lucru conform poate fi atins de vicii ascunse care îi împiedică sau îi reduc funcționarea¹⁴.

Modalitățile livrării arată că aceasta este străină de orice noțiune de funcționalitate sau de vicii sau de defecte. Același lucru este valabil pentru întinderea livrării, Codul civil prevăzând doar că obligația de a preda bunul se întinde și la accesoriile sale, precum și la tot ce este destinat folosinței sale perpetue.

Întrebarea este următoarea: se poate, în caz de vicii ascunse, să acționăm în temeiul neconformității lucrului vândut? Pe scurt: trebuie să asimilăm viciile ascunse lipsei de conformitate?¹⁵ Interesul acestei întrebări pentru cumpărător este, în mod evident, de a beneficia de regimul cel mai favorabil.

S-a susținut că lucrul afectat de vicii ascunse nu e în nici un caz conform cu lucrul promis: predarea conformă nu a avut deci loc. Un asemenea raționament are drept consecință integrarea obligației de predare, aceasta din urmă fiind deci extinsă dincolo de executarea ei tradițională: predarea bunului convenit¹⁶.

O asemenea extindere sau integrare a fost consacrată de Camera I civilă a Curții de casație

⁸ A se vedea „La garantie des vices cachés, la conformité et l’erreur”, articol disponibil online la (<http://www.valhalla.fr/2006/06/04/la-garantie-des-vices-caches-la-conformite-et-lerreur/>), vizitat la 23 martie 2012.

⁹ A se vedea Curtea de casație franceză, Camera I civilă, decizia din 4 aprilie 1991, *Bull. Cass.* I, nr. 130; D. 1992, p. 201, obs. O. Tournafond.

¹⁰ A se vedea Curtea de casație franceză, Camera I civilă, decizia din 1 decembrie 1987, *Bull. cass.* I, n° 324; *RTD civ.* 1988, p. 368, obs. Rémy; *Defrénois* 1988, p. 199, rapp. Sargos.

¹¹ A se vedea *ibidem*.

¹² A se vedea Curtea de casație franceză, Camera III civilă, decizia din 26 mai 1994, *Bull. cass.* III, n° 110.

¹³ A se vedea Curtea de Apel Paris, decizia din 27 noiembrie 1967, *JCP éd. G* 1968.II.15531.

¹⁴ A se vedea *Marcel Azencot, loc. cit.*

¹⁵ A se vedea *Marcel Azencot*, “Vices cachés et conformité”, *AJDI* 1998, p. 99 și urm.

¹⁶ A se vedea *ibidem*.

franceză¹⁷, urmată doi ani mai târziu de Camera Comercială¹⁸, dând astfel naștere unei recalificări acțiunii în garanție într-o acțiune pentru predarea neconformă¹⁹ și a unei unificări substanțiale a acțiunilor, care precedă unificarea lor procedurală²⁰.

Starea lucrului nu este avută în vedere în cadrul predării în ceea ce privește viciile, care nu sunt legate de predare: bunul trebuie să fie predat în starea în care se afla în momentul vânzării.

Pe scurt, predarea unui lucru conform, predarea unui lucru despre care s-a convenit și neexecutarea obligației de predare nu trebuie confundate cu predarea unui lucru afectat de vicii sau defecte²¹.

Livrarea unui lucru atins de vicii constituie de asemenea o încălcare a obligației de predare (înțeleasă în sens larg) și deschide dreptul de a opta între două acțiuni: fie acțiunea în garanție pentru vicii ascunse, fie acțiunea de drept comun pentru nepredarea lucrului (aceasta fiind atinsă de un defect care ar echivala, în această concepție, cu o neconformitate).

Curtea de casație franceză a apreciat că nu se poate reține o asemenea teză, întrucât viciile ascunse, care se definesc ca un defect care face lucrul impropriu destinației sale normale, nu dau dreptul reclamantului la o acțiune în răspundere contractuală, ci la o garanție ale cărei modalități sunt strict fixate de art. 1641 și următoarele din Codul civil francez.

Începând cu 1993, instanțele franceze au confirmat concepția potrivit căreia lipsa conformității lucrului vândut cu destinația sa normală nu e altceva decât un viciu, ceea ce deschide dreptul doar la acțiunea în garanție. Altfel spus, ori de câte ori este vorba de calitățile funcționale ale lucrului vândut, este vorba de un viciu²².

Prin opoziție, dacă lucrul vândut, chiar dacă funcționează normal, fără vreun viciu sau defect, nu prezintă caracteristicile specificate în contractul încheiat între părți (de exemplu, o anumită putere a calculatorului care funcționa totuși perfect), lucrul asupra căruia s-a convenit nu a fost predat.

Nu sunt conforme cu ceea ce s-a convenit, anul de fabricație a unui autovehicul, natura drepturilor cedate, livrarea unor piese mai mici decât cele prevăzute în contract, ori ipoteza în care kilometrajul nu corespunde celui convenit pentru un autovehicul, chiar dacă funcționează normal etc.²³.

Dacă o pretinsă neconformitate poate fi calificată ca viciu ascuns, nu se poate vorbi de un drept de opțiune pe care l-ar avea cumpărătorul, întrucât acțiunea în garanție pentru vicii ascunse este o lege specială față de acțiunea în răspundere contractuală care se naște din neconformitate. După cum am arătat, multă vreme însă, Camera I civilă și Camera comercială au îmbrățișat o altă opinie. Astfel, adoptând o concepție largă asupra obligației de conformitate, mergând până la obligația de a preda un lucru conform folosirii căruia acesta îi este destinat, au creat condițiile unui concurs de calificări și, mai departe, cele ale unui concurs de acțiuni care rezultă într-un drept de opțiune a cumpărătorului²⁴.

¹⁷ A se vedea Curtea de casație franceză, Camera I civilă, decizia din 20 martie 1989, *Bull. cass.* I, n° 84 ; Curtea de casație franceză, Camera I civilă, decizia din 13 decembrie 1989, *Bull. cass.* I, n° 393 ; Curtea de casație franceză, Camera I civilă, decizia din 29 ianuarie 1991, *Bull. cass.* I, n° 41.

¹⁸ A se vedea Curtea de casație franceză, Camera Comercială, decizia din 22 mai 1991, *Bull. cass.* IV, n° 176 ; *D.* 1992, somm. p. 200, obs. O. Tournafond ; Curtea de casație franceză, Camera Comercială, decizia din 18 februarie 1992, *Bull. cass.* IV, n° 82 ; Curtea de casație franceză, Camera Comercială, decizia din 1 decembrie 1992, *Bull. cass.* IV, n° 389 ; *D.* 1993, somm. p. 240, obs. O. Tournafond.

¹⁹ A se vedea *Alain Benabent*, "Conformité et vices cachés dans la vente : l'éclaircie (à propos des cinq arrêts des 16 juin, 13 octobre, 27 octobre et 8 décembre 1993)", *D.* 1994, chron. p. 115.

²⁰ A se vedea, pentru opinia potrivit căreia cele două acțiuni sunt diferite atât din punct de vedere substanțial, cât și procedural, *Christian Atias*, "La distinction du vice caché et de la non-conformité", *D.* 1993, chron. p. 265.

²¹ A se vedea *ibidem*.

²² A se vedea *ibidem*.

²³ A se vedea *ibidem*.

²⁴ A se vedea *François Fourment*, "Défauts cachés de la chose vendue : que reste-t-il de l'action en garantie des vices cachés

Conformitatea lucrului vândut cu specificațiile prevăzute în contract a pornit de la obligația de predare. Conformitatea lucrului vândut cu destinația sa normală nu interesează decât obligația de a garanta contra viciilor ascunse.²⁵

Curtea de Casație franceză, Camera a III-a civilă, reține acțiunea fondată pe neconformitate când vânzătorul a predat un alt bun decât cel vândut și acțiunea în garanție pentru vicii când a fost predat un bun care este de natura așteptată, dar care este afectat de un defect care îl face impropriu folosirii avute în vedere. Se respinge așadar acțiunea în răspundere contractuală de drept comun când este vorba de neconformitatea lucrului vândut cu destinația sa normală²⁶.

2. Eroare, viciu și neconformitate

Distincția între eroare și neconformitate se bazează în principiu pe două argumente: unul poartă asupra criteriului cronologic de distincție între cele două noțiuni, celălalt asupra conținutului acestora.

În ceea ce privește criteriul cronologic, se poate observa că eroarea asupra substanței ori orice altă eroare care poate fi calificată drept viciu de consimțământ survine în faza formării contractului, în timp ce neconformitatea este o neexecutare din partea vânzătorului care nu poate surveni decât în faza executării acestuia. Sub aspectul acțiunilor în justiție, nu este posibil ca pentru incidente din faza formării contractului să se poate utiliza o acțiune dedicată executării (adică acțiunea în răspundere contractuală) și nici invers.

În ceea ce privește conținutul, eroarea asupra substanței privește consimțământul la încheierea contractului, în timp ce neconformitatea privește neexecutarea obligației de predare conformă. De aceea, din punct de vedere logic, cele două rațiuni se exclud una pe cealaltă. Dacă există eroare, înseamnă că a fost viciat consimțământul și deci că nu există un contract valid; dacă nu există un contract valid, înseamnă că executarea efectuată nu are semnificație decât din perspectiva restituirii prestațiilor nedatorate și nu se mai pune problema neexecutării obligației de predare conformă. Înseamnă așadar că lucrul în sine nu are calitățile dorite de cumpărător și că această lipsă se poate remarca la momentul încheierii contractului²⁷.

Într-adevăr, eroarea și garanția pentru vicii nu au deloc același domeniu de aplicare. Eroarea sancționează un viciu în formarea contractului, în timp ce garanția vizează un viciu în executarea contractului. Eroarea asupra calităților substanțiale ale bunului constituie un viciu de consimțământ, adică un „defect” al consimțământului cumpărătorului. Eroarea se apreciază deci, ca și neconformitate, în persoana cumpărătorului, a așteptărilor și cerințelor sale. Eroarea vizează să protejeze cumpărătorul care a dobândit un lucru crezând că posedă o calitate proprie și substanțială pe care se dovedește că, de fapt, respectiv nu o posedă. Eroarea sancționează o calitate pe care bunul nu o are și nu o va avea niciodată, în timp ce garanția pentru vicii sancționează un defect pe care bunul îl are deși ar fi putut și ar fi trebuit să nu îl aibă.

Astfel se explică și diferența între sancțiuni: eroarea este sancționată cu nulitatea actului, pentru că nu există niciun alt mijloc de satisfacere a cumpărătorului care nu găsește în bun o calitate pe care

?)”, RTD Com. 1997, p. 395, și urm.

²⁵ A se vedea *ibidem*.

²⁶ A se vedea Frédérique Cohet-Cordey, “Garantie des vices cachés et éléments extérieurs à l’immeuble vendu”, AJDI 2005, p. 423 și urm.

²⁷ A se vedea Ionuț Florin Popa, „Conformitatea lucrului vândut - între rigiditate tradițională și funcționalism”, R.R.D.P. nr. 1/2009, p. 156-157.

credea că o are bunul (de exemplu, un tablou semnat, dar neoriginal), în timp ce garanția pentru vicii permite, în afara reparării bunului, acordarea de daune interese.

3. Conformitate și securitate

Trebuie totodată analizată o problemă vecină sau distinctă, și anume defectul de securitate. Astfel, dacă un televizor nu furnizează imagini de calitate, vom spune că aparatul nu este conform cu așteptarea legitimă a cumpărătorului. Dacă însă explodează fără vreo cauză aparentă, vom spune că nu prezintă elementele de securitate la care cumpărătorul se așteaptă în mod legitim²⁸. Distincția între conformitate și securitate, poate fi deci făcută, *mutatis mutandis*, pentru toate tipurile de produse aflate pe piață: autovehicule, produse alimentare, medicamente, produse cosmetice etc. Conformitatea reprezintă aptitudinea bunului de a fi folosit; securitatea reprezintă absența pericolozității. Bunurile vândute trebuie să răspundă ambelor cerințe: trebuie să fie conforme și să fie sigure²⁹.

III. Sancțiunea neconformității bunului vândut

Așa cum am precizat, în cazul neconformității aparente, cumpărătorul este obligat să verifice imediat după preluare sau la un termen foarte scurt după, starea bunului, urmând a-l informa fără întârziere pe vânzător despre existența viciilor aparente, acesta din urmă fiind obligat a le înlătura.

O noutate adusă de actualul cod constă în reglementarea unei proceduri judiciare în cazul intervenirii unui dezacord asupra calității lucrului vândut (art. 1691). Astfel, în situația în care cumpărătorul contestă calitatea sau starea bunului pe care vânzătorul i l-a pus la dispoziție, se va numi, de către președintele judecătorei de la locul prevăzut pentru executarea obligației de predare, un expert care să stabilească asupra celor contestate. Dacă păstrarea bunului ar putea aduce mari pagube sau ar ocaziona cheltuieli însemnate, se va putea dispune chiar vânzarea, una din soluții fiind ca ambele părți să suporte costurile acesteia, până la pronunțarea soluției de către instanță în sensul conformității sau nu a bunului, situație în funcție de care partea căzută în pretenții va suporta toate cheltuielile.

O altă noutate privește modul de sancționare a viciilor-ascunse. În vechiul Cod Civil, viciile ascunse puteau fi sancționate numai pe calea acțiunii estimatorii (reducerea prețului) sau pe calea acțiunii redhibitorii (rezoluțiunea ce implică restituirea prețului și a bunului). N.C.Civ. consacră patru moduri de a sancționa viciile-ascunse, cu aceeași excepție a vânzătorului de rea-credință:

- 1) repararea bunului- forma de executare în natură a obligației de garanție contra viciilor-ascunse;
- 2) înlocuirea bunului- este tot o formă de executare în natură aplicabilă doar bunurilor fungibile;
- 3) reducerea prețului;

4) rezoluțiunea contractului- aceasta putând fi declarată și unilateral de cumpărător. Tot potrivit noului regim general (art. 1549 alin. 2) rezoluțiunea poate fi și parțială, numai atunci când obligația vânzătorului este divizibilă. Art. 1711 prezumă că obligația vânzătorului este divizibilă, atunci când are ca obiect mai multe bunuri dintre care numai unele sunt afectate de vicii și acestea pot fi separate de celelalte, fără pagubă pentru cumpărător. În mod specific acestei obligații., cumpărătorul poate fi decăzut din dreptul de a obține rezoluțiunea (nu și din dreptul de a cere celelalte remedii) în ipoteza în care el nu denunță viciul în mod neîntârziat odată ce acesta a fost descoperit. Un viciu se consideră descoperit atunci când cumpărătorul își poate da seama de gravitatea și întinderea lui. Decăderea din dreptul de a cere rezoluțiunea nu operează în favoarea vânzătorului care a cunoscut viciile la data

²⁸ A se vedea Jean Calais-Auloy, „De la garantie des vices cachés à la garantie de conformité”, Mélanges C. Mouly, Litec 1998, t. 2, p. 63.

²⁹ A se vedea Thomas Cañfin, op. cit., p. 15.

încheierii contractului și nu le-a declarat cumpărătorului. În toate cazurile instanța poate să înlocuiască măsura solicitată de cumpărător cu o alta măsură dintre cele disponibile dacă consideră măsura solicitată disproporționată în raport cu gravitatea viciilor sau cu scopul pentru care contractul a fost încheiat (art. 1710 alin. 2).

Posibilitatea înlocuirii există și în cazul rezoluțiunii unilaterale, în urma unei cereri a vânzătorului având ca obiect anularea declarației unilaterale de rezoluțiune și înlocuirea rezoluțiunii cu o altă măsură. În acest mecanism înlocuirea rezoluțiunii va avea doar rolul de a motiva cerere de declarare unilaterală a rezoluțiunii ca fiind abuzivă (art.15).

Art. 1712 vizează despăgubirile. În principiu, vânzătorul nu e condamnat la despăgubiri pentru prejudiciile prilejuite de viciile-ascunse, excepția fiind atunci când, la data încheierii contractului, acesta cunoștea viciile bunului vândut, caz în care va fi obligat și la plata de daune interese pentru repararea întregului prejudiciu cauzat.

Înlocuirea bunului vândut este puțin probabilă când defectele sunt ușor de remediat cu o sumă mică de bani în raport cu prețul total al bunurilor. O baterie proastă nu poate justifica înlocuirea mașinii cu una nouă. Instanțele americane au decis că, dacă prețul reparării unor adâncituri ale tablei mașinii și a vopsirii imperfecte costă mai puțin de 200\$, cumpărătorul poate doar să solicite daune. Când defectul este mai grav, cum ar fi vopsirea complet defectuoasă a mașinii, înlocuirea poate fi acordată, așa cum se poate întâmpla dacă un tractor nu poate fi folosit în timpul perioadelor noroioase ori un model despre care s-a garantat că datează din anul 1976 este de fapt din 1972. Înlocuirea poate fi justificată dacă încălcarea garanției implică o singură problemă, dar mare, cum ar fi o spărtură a unei bărci, sau o multitudine de probleme mici, așa cum se întâmplă în mod normal cu autovehiculele sau rulotele³⁰.

IV. Termenele de invocare a neconformității

Termenul de prescripție pentru invocarea neconformității aparente va începe să curgă, conform art. 2530, de la data predării sau recepției finale a bunului sau lucrării sau, după caz, de la data împlinirii termenului prevăzut de lege ori stabilit prin procesul verbal de constatare a viciilor. Regimul este aplicabil și în cazul lipsei calităților convenite sau al lipsurilor cantitative, însă numai dacă oricare dintre aceste lipsuri puteau fi descoperite, fără cunoștințe speciale, printr-o verificare normală.

În ceea ce privește neconformitatea ascunsă, dreptul la acțiunea în răspundere pentru vicii ascunse este reglementat de dispozițiile art. 2531, aplicabile și în cazul lipsei calităților convenite sau al lipsurilor cantitative, dacă acestea nu puteau fi descoperite, fără cunoștințe speciale, printr-o verificare normală.

Astfel, prescripția dreptului la acțiune începe să curgă, în cazul unui bun transmis sau al unei lucrări executate, alta decât o construcție, de la împlinirea unui an de la data predării ori recepției finale a bunului sau a lucrării, iar în cazul unei construcții, de la împlinirea a trei ani de la data predării sau recepției finale. În ambele cazuri, dacă viciul a fost descoperit mai înainte, prescripția va începe să curgă de la data descoperirii. Pentru executarea unor lucrări curente, termenul în cazul construcțiilor este de trei luni și de o lună, în rest.

În toate cazurile, viciile trebuie să se ivească înăuntrul termenelor, acestea fiind, potrivit Codului, termene de garanție.

V. Concluzii

³⁰ A se vedea *Barkley Clark, Christopher Smith, The Law of Product Warranties*, Thomson Reuters, 2011, § 7:13.

Noul Cod civil cuprinde numeroase noutăți în materia obligației de conformitate, fără a o vedea însă ca o obligație distinctă de cea de predare.

Principala problemă rezidă în aceea că distincția între neconformitate și vicii ascunse este de multe ori dificilă, mai ales întrucât domeniul viciilor ascunse a fost extins și în ipoteza în care viciile micșorează valoarea bunului (deși acesta poate fi întrebuițat). Totodată, noul Cod civil prevede că regimul viciilor ascunse este aplicabil și în cazul în care bunul vândut nu corespunde calităților convenite în contract. Mai mult, sunt incluse reguli speciale privind prescripția în această materie.

Având în vedere aceste aspecte, putem afirma că domeniul de aplicare a conformității, în Noul Cod civil poate fi văzut ca un instrument eficace menit să protejeze interesele cumpărătorului și să responsabilizeze, totodată, vânzătorul.

Bibliografie

I. Tratate, manuale, monografii

Barkley Clark, Christopher Smith, The Law of Product Warranties, Thomson Reuters, 2011
Canfin, Thomas, Conformité et vices cachés dans le droit de la vente, Publibook, 2010
Deak, Francisc, Tratat de drept civil. Vol. I. Vânzarea-cumpărarea. Schimbul, Ediția a IV-a actualizată de Lucian Mihai și Romeo Popescu, Editura Universul Juridic, 2006
Popa, Ionuț Florin, Conformitatea lucrului vândut, Ed. Universul Juridic, 2010

II. Studii și articole de doctrină

Atias, Christian, "La distinction du vice caché et de la non-conformité", *D.* 1993
Azencot, Marcel, "Vices cachés et conformité", *AJDI* 1998
Benabent, Alain, "Conformité et vices cachés dans la vente : l'éclaircie (à propos des cinq arrêts des 16 juin, 13 octobre, 27 octobre et 8 décembre 1993)", *D.* 1994
Calais-Auloy, Jean, „De la garantie des vices cachés à la garantie de conformité”, *Mélanges C. Mouly*, Litec 1998, t. 2, p. 63.
Cohet-Cordey, Frédérique "Garantie des vices cachés et éléments extérieurs à l'immeuble vendu", *AJDI* 2005
Fourment, François, "Défauts cachés de la chose vendue : que reste-t-il de l'action en garantie des vices cachés ?", *RTD Com.* 1997
Popa, Ionuț Florin „Conformitatea lucrului vândut - între rigiditate tradițională și funcționalism”, *R.R.D.P.* nr. 1/2009
„Points difficiles de droit civil : La distinction entre erreur, vice caché et non conformité dans la vente”, articol disponibil online la (<http://jurisfac.chez.com/prive/civil/plcivil3.htm>), vizitat la 23 martie 2012.
„La garantie des vices cachés, la conformité et l'erreur”, articol disponibil online la (<http://www.valhalla.fr/2006/06/04/la-garantie-des-vices-caches-la-conformite-et-lerreur/>), vizitat la 23 martie 2012.

III. Jurisprudență

Curtea de casație franceză, Camera I civilă, decizia din 1 decembrie 1987, *Bull. cass.* I, n° 324.
Curtea de casație franceză, Camera I civilă, decizia din 20 martie 1989, *Bull. cass.* I, n° 84
Curtea de casație franceză, Camera I civilă, decizia din 13 decembrie 1989, *Bull. cass.* I, n° 393

Curtea de casație franceză, Camera I civilă, decizia din 29 ianuarie 1991, *Bull. cass.* I, n° 41
Curtea de casație franceză, Camera I civilă, decizia din 4 aprilie 1991, *Bull. Cass.* I, nr. 130; *D.* 1992, p. 201, obs. O. Tournafond.
Curtea de casație franceză, Camera Comercială, decizia din 22 mai 1991, *Bull. cass.* IV, n° 176 ; *D.* 1992, somm. p. 200, obs. O. Tournafond
Curtea de casație franceză, Camera Comercială, decizia din 18 februarie 1992, *Bull. cass.* IV, n° 82
Curtea de casație franceză, Camera Comercială, decizia din 1 decembrie 1992, *Bull. cass.* IV, n° 389; *D.* 1993, somm. p. 240, obs. O. Tournafond.
Curtea de casație franceză, Camera III civilă, decizia din 26 mai 1994, *Bull. cass.* III, n° 110
Curtea de Apel Paris, decizia din 27 noiembrie 1967, *JCP éd. G* 1968.II.15531